

INFORMACIJOS

Nr. 15 (38)

1953 m. balandžio 8 d.

PLB Vokietijos Krašto Valdybos "Informacijos" yra savaitinis Krašto Valdybos organas, skiriamas tik spaudai, rankraščio teisėmis.

Redakcijos, pasinaudojančios čia dedamomis žiniomis ir straipsniais, maloniai prašomos nurodyti šaltinį: PLB Vok. "Informacijos".

L I E T U V I A I !

Vasario 16 Gimnazija pradeda ketvirtuosius mokslo metus. Pasaulio lietuviai, kurių aukomis ji išlaikoma, gali didžiulis. Reta tauta trentyje pasirodė tokia sąmoninga, kad taip, kaip mes, giliai įvertintų tautinio švietimo reikšmę, ir tokia solidari ir organizuota, kad pajėgtų pastoviai telkti lėšas gimnazijai išlaikyti.

Šiais metais Jūs mokslinate ir aprūpinate Vasario 16 Gimnazijoje šimtą septyniadešimt vaikų, kad su laiku tas jaunimas, tvirtas dvasia ir kūnu, stotų į darbą už Lietuvą, mūsų Tėvynę.

Aplinkybės dabar verčia susirūpinti gimnazijai pastoge.

Dabartinės patalpos kareivinėse, eilę metų netaisytos, yra tokios prastos ir ankštos, kad būtų žala jose toliau vaikus laikyti. Netinkama gimnazijai ir pati vieta. Antra vertus, atsikurianti vokiečių armija kiekvienu metu gali kareivinių pareikalauti sau ir gimnazija visai netektų pastogės. Dėl pastarosios priežasties nebūtų tad prasmės dabartinių patalpų remontuoti, nes reikėtų išleisti daug pinigų, nežinant, kaip ilgai tektų tomis patalpomis naudotis.

Mūsų visos pastangos gauti iš vokiečių tinkamesnes gimnazijai patalpas buvo bergėdžios. Kad trejų metų gimnazijos darbas ir Jūsų aukos nebūtų veltui, išeitis tebuvo arba patiems gimnaziją statyti arba išigyti jau gatavus namus. Jei ir būtų mūsų tarpe galvojančių, kad gimnazija su laiku turės

užsidaryti, toks pastatas visuomet būtų panaudotinas ir kitiems naudingiems reikalams, pav., lietuvių senelių ir invalidų prieglaudai, kaip kad turi iširengę latviai, ar pan. Ir Lietuvos valstybei atsikūrus, tas turtas jai būtų naudingas.

Ilgai jieškojus, pagaliau pavyko rasti gimnazijai ir bendrabučiui tinkamus rūmus prie Monneimo - Heidelbergo. Kadangi jie yra ne paties miesto ribose, tai ir eventuales karo atveju mažiau pavojous, kad jie nukentėtų. Namai kaštuoja 200.000 markių ir apie 100.000 markių reikalinga jų remontui ir pertvarkymui. Taigi, iš viso 300.000 markių arba 75.000 dolerių, kuriuos mums reikia metų bėgyje sumokėti. Namų pirkimo sutartis jau pasirašyta. Turint galvoje, kad naujos gimnazijos pastatymas kaštuotų per vieną milioną markių, kaina, palyginant, nėra didelė.

T A U T I E Č I A I. Mes kviečiame Jus į šią didelę taktą. Mes prašome visų lietuviškų organizacijų paramos. Vasario 16 Gimnaziją sukūrę, pasiryžę ją išlaikyti, nesustokime puoskukelėje. Sutelkime reikalingas lėšas ir baikime tą lietuviybės paminklą, kuris visam pasauliui liudys mūsų tvirtą tikėjimą į šviesią Lietuvos ateitį, kuriai mes dirbame ir rušiamės.

PLB VOKIETIJOS KRAŠTO VALDYBA.

Pas.: Pr. Zundė, E. Simonaitis,
J. Lukošius, A. Venclauskas, E. Žilius

EUROPOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖJE

VOKIETIJA

Vasario 16 Gimnazija baigė mokslo metus

Š.m. kovo 31 d. Vasario 16 Gimnazija baigė mokslo metus. Tą dieną iš ryto įvyko pamaldos, po kurių klasių auklėtojai išdalinė mokiniams klasių baigimo pažymėjimus. Vėliau gimnazijos salėje susirinko visi mokiniai, mokytojai ir atvykusieji iš iškilmes svečiai iš stovyklos ir tolimesnių vietovių.

Gimnazijos direktorius A. Giedraitis padarė pranešimą, iš kurio paaiškėjo, kad gimnaziją su parengiamąja klase šiais mokslo metais lankė 156 mokiniai. Padidėjus mokinių skaičiui, bendrabučio patalpos pasidarė per ankštos. Nuo ateinančių mokslo metų mokinių dar padaugės, nes jau dabar paduota per 20 prašymų. Kyla problema, kaip reikės visus mokinius sutalpinti, nes jau ir dabar teko bendrabutyje įrengti dviejų augštų lovas. Išleidžiamųjų egzaminų šiais metais nebuvo, nes vokiečių vyriausybė visose gimnazijose įvedė dar vieną, - devintą - klasę. Mokinių mokslo pažangumas buvo gana augštas. Antriems mokslo metams buvo paliktas tik vienas mokiny. Geriausias mokiny gimnazijoje pasirodė Vytautas Reitneris

Medžiaginė gimnazijos padėtis taip pat sustiprėjo, - gimnazija pajėgia pajamas ir išlaidas subalansuoti. Už tai ji yra didžiai dėkinga savo gausiems rėmėjams.

Po pranešimo, direktorius perskaitė PLB Vokietijos Krašto Valdybos pirmininko Pr. Zundės sveikinimą Vasario 16 Gimnazijai (žemiau dedamas ištisai).

Į baigimo iškilmes atvykęs Krašto Valdybos švietimo inspektorius A. Venclauskas geriausiai baigusiems klasių kursą mokiniams įteikė dovanėles - knygas su atitinkamais užrašais. Savo kalboje pasveikino visus baigusiuosius, padėkojo mokytojams už darbą ir pasidžiugė gražiais darbo vaisiais. Priminė, kad visame pasaulyje išsisklaidę lietuviai, nuoširdžiai remdami gimnaziją, tikisi iš jos taip pat nuoširdaus darbo, tikisi, kad gimnazija paruoš tinkamus darbininkus išlaivinti Lietuvai. Matosi, kad gimnazija tuo keliu eina, ir jos rėmėjų viltys bus pateisintos.

Aktas buvo baigtas Tautos Himnu. Mokiniai išsiskirstė, kad balandžio 14 d. pradėtų naujuosius mokslo metus.

PLB Vokietijos Krašto Valdybos pirmininko Pr. Zundės
žodis Vasario 16 Gimnazijai trečiuosius mokslo metus užbaigus.

Mieli mokytojai ir moksleiviai!

Dar Lietuvoje mokslo metų pabaiga gimnazijoje mums, moksleiviams, visuomet būdavo didelė šventė. Amerikiečių kariuomenėje yra paprotys kariam už kiekvienus fronte proleistus metus prisegti po vieną žvaigždutę. Mums, kovojusiems logaritmų, priegaidžių, silogizmų ir kitokiuose frontuose, gaila, žvaigždučių nesegdavo, bet tą dieną mes jausdavomės taip pat, kaip tie kariai. Ir jei ant mūsų krūtinų jų nematydavai, tai širdyse žvaigždutės tikrai buvo. Po smagių atostogų - nauji mokslo metai, nauja žvaigždutė prieš akis. Juo daugiau jų surenki, tuo tvirčiau žengi gyvenimo taku.

Kiekviena Vasario 16 vardo tremties gimnazijos mokslo metų pabaiga yra ne tik šios gimnazijos mokinių ir auklėtojų šventė, bet ir visų lietuvių, tiek Vokietijoje, tiek kituose pasaulio kraštuose. Viena, dėl to, kad toji diena mums primena, koks gražus jaunimo būrys, čia auklėjamas ir mokslinamas Lietuvai, ruošiasi darbui už Tėvynę. O jaunų jėgų tame darbe mums labai reikalinga. Antra, toji diena yra visų lietuvių tremtinių solidarumo šventė. Kad Vasario 16 Gimnazija buvo įsteigta, kad ji, viso pasaulio lietuvių aukomis išlaikoma, baigia šiandien savo trečiuosius mokslo metus, yra įrodymas, jog, pasiryžę, mes galime ir didžiausius sunkumus įveikti. Taip pat tai yra įrodymas, kad bendruose lietuviškuose reikaluose mes mokame sutartinai veikti ir savo užsibrėžto tikslo siekti ir jį pasiekti, nežūrint kiek darbo ir lėšų tai pareikalautų. Tai yra džiaugsmas ir paguoda taip pat mūsų tautiečiams Tėvynėje, nes ir jie Vasario 16 Gimnaziją žino. Taigi, ne tik Jūs, moksleiviai, šiandien štai užsitarnavote sau naują žvaigždutę, bet ir kiekvienas doras lietuvis.

Kriai didžiuojasi, juo daugiau fronto žvaigždučių puošia jų krūtines. O mes visi rinkime lietuviškojo fronto žvaigždutes savo širdyse. Garbingos tos žvaigždutės ir tinkamiausia joms ten vieta. Ir juo daugiau tų žvaigždučių mus puoš, tuo didesnės pagarbos mes, kaip tauta, būsim verti ir tuo su didesniu pasitikėjimu mes žvelgsime į ateitį.

- Vokiečių patentų istaigoje 1951 m. rugpiūčio 24 d. teisininko A. Žarskaus įregistruotas išradimas "Universalpersonen-Wagen" š.m. kovo 5 d. buvo priimtas ir vokiečių "Patentblatt" paskelbtas.

Viena Fordo automobilių vokiečių firma tuo išradimu susidomėjo ir jau veđa pasitarimus.

- Vokiečių pabėgėlių ministerija praneša, kad Olandijos karalienė Juliana per savo vyrą, princa Bernhardą, JAV prezidentui Eisenhoweriui išteikė raštą, kuriame prezidentas raginamas imtis iniciatyvos pabėgėlių problemai išspręsti.

Karalienė Juliana jau 1951 m. kreipėsi į prezidentą Trumaną, prašydama daryti žygių "Šią žaizdą, kuri gali pasidaryti grėsmingu politiniu pavojum, iš žmonijos pašalinti". Prezidentas Trumanas šį kreipimąsi buvo priėmęs palankiai, tačiau tuo metu negalėjęs jokių pozityvių sprendimų padaryti, kol nebuvo pakankamai tuo reikalu patyrimo. 1951 m. spalio mėn. buvo tik įkurta tarpvalstybinė emigracijos organizacija, tačiau visų pabėgėlių ir tremtinių įkurdinimas dar nėra atliktas. Tikimasi, kad prezidentas Eisenhoweris skirs tam reikalui didesnio dėmesio.

IŠ VOKIEČIŲ SPAUDOS

- Lietuvos vokiečių leidžiamas mėnesinis laikraštis "Heimatstimme" kovo mėn. numeryje ypatingai daug vietos skiria straipsniams apie Lietuvą.

Ilgame straipsnyje Vasario 16 sukakties minėjimo proga aptasakojamas Nepriklausomos Lietuvos valstybės įkūrimas ir jos pasiekti laimėjimai nepriklausomybės laikotarpiu. Straipsnis baigiamas pažymint, kad lietuviai tremtiniai tikisi, jog ateis diena, kai galės grįžti atgal ir to linki taip pat vokiečių kilmės tėvynainiai: tebūnie artima diena, kurią jie Vasario 16-tąją vėl galės iškilmingai švęsti savo Tėvynėje.

Laikraštis paminį JAV užsienio reikalų ministerio Dulles pasakytą kalbą Lietuvos nepriklausomybės 35-tos sukakties minėjimo proga. Kitoje vietoje pažymima, kad: "Lietuvių tauta, be to, yra nusipelnusi visų mūsų vokiečių simpatijos dar ir todėl, kad mes žinome, jog tūkstančiai Rytprūsių vokiečių, sunkiausiu laiku po pralaimėjimo 1945 m., kaimyninėje Lietuvoje rado prieglaudą ir to krašto žmonių buvo išgelbėti nuo bėdo mirties. Tai nebus pamiršta ir dar daugiau stiprina mūsų maldą ir prašymą Augščiausiam lietuvių tautai skirti laimingesnę ateitį ir laisvę".

Tame pačiame numeryje atspausdinta Vytauto Tamulaičio apysaka "Savoji Zemė", iš jo knygos "Novellen vom Baltischen Meer".

- Vokiečių savaitraštis "Das Wochenend" kovo 21 d. numeryje plačiai aprašo lietuvio, Vinco Urbonavičiaus, pagrobimą, kuris buvo įvykdytas sovietų papirkėtų vokiečių. (Apie šio lietuvio pagrobimą savo laiku "Informacijose" jau buvo rašyta).

Išsamiai ir smulkiai nupasakojęs visas šio pagrobimo aplinkybes, laikraštis priduria, kad išdavikams - Wilfried Sandig ir Gustav Marschall vokiečių teismo skirtoji bausmė (treji ir penkeri metai kalėjimo su garbės netekimu) yra per švelni, palyginus su likimu, koks yra tekęs lietuviui, atsідūrus sovietų siautėjimo galioje.

- "8-Uhr Blatt", Nürnberg, kovo 25 d. numeryje idėjo savo Bremeno korespondento ilgą straipsnį apie lietuvius tremtinius, pavadintą "Išguitųjų kolonija". Straipsnyje labai šiltais žodžiais aprašoma lietuvių tremtinių butis, jų vargai ir rūpesčiai ir ypatingai jų pastangos išlaikyti savą mokyklą, įsteigiant Diepholze tautinę gimnaziją. Toliau gražiai ir vaizdingai nupasakojama šios gimnazijos pastangos, besirūpinant mokslo priemonėmis, mokinių aprūpinimu ir t.t.

- "Neue Tagespost", Osnabrück, idėjo pranešimą antrašte "Lietuviškieji krepšinio mėninkai. Osnabrūcko jauniesiems žaidėjams geros pamokos".

Pranešime rašoma, kad Osnabrūcko valstybinės berniukų gimnazijos dvi krepšinio komandos buvusios pakviestos į Diepholzą lietuvių gimnazijos, kuri yra vienintelė savarankiška lietuvių mokslo įstaiga visoje Vakarų Europoje. Toliau laikraštis rašo: "Kad Diepholzo lietuviai krepšinį sugeba žaisti, yra jau žinoma. Juk jie vokiečių vicemeisterio, Hannoverio "Marathon", buvo vos trimis punktais nugalėti. Bet kad jie taip pasižymėtų, žaisdami su Osnabrūcko žaidėjais, niekas nebūtų numatęs".

Toliau gražiai aprašomi patys žaidimai, iškeliant lietuvių žaidėjų pranašumą. Baigdamas, laikraštis daro išvadą, kad tokie susitikimai pagilina draugiškus santykius tarp vokiečių ir lietuvių mokyklų, gi Osnabrūcko žaidėjai, nežiūrint žymių pralaimėjimų, parodė gerą pažangą šitame gražiame ir oriame žaidime. Šiose rungtynėse jie turėję progos daug ko pasimokyti, ko negalima pasiekti vien tik pratimais. Laikraštis pareiškia vilties, kad pavasarį lietuvių krepšininkai atsilankys Osnabrūcke.

- "Bulletin des Presse-und Informationsamtes der Bundesregierung" balandžio 3 d. numeryje skelbia Rytų Europos Instituto prie Laisvojo Universiteto Berlyne paruoštą vakarinėje Berlyno dalyje esančių, nepripažintų politinių, pabėgėlių sudėties analizę. Šie duomenys apima laikotarpį nuo 1952 m. kovo - gegužės mėn., bet atidinka ir dabartinę padėtį. Medžiagą paruošė Dr.rer.pol. Renate Wanstrat.

Pagal gyvenamąsias vietas pabėgėliai skirstosi:

Iš kaimų (mažiau kaip 2000 gyventojų)	26,2 %
" mažųjų miestelių (2000-20.000 gyventojų)	28,0 %
" vidut. miestų (20.000 iki mažiau kaip 100.000 gyventojų)	26,0 %
" didmiesčių (100.000 ir daugiau gyventojų)	19,8 %

Kaimo gyventojų nušimtis, pridėjus ūkininkų pabėgėlių skaičiui, dabar bus pasikeitęs jų naudai.

Pagal tikybas sovietų zonos pabėgėliai pasiskirsto, .:

Evangelikų	79,0 %
Romos katalikų	14,2 %
Laisvamanių ir laisvai tikinčiųjų	2,6 %
Kitų tikybų	4,2 %

Pagal partijas:

SED	23,3 %
SPD (sovietų sekt. Berlyne)	0,1 %
CDU	3,3 %
LDP	1,9 %
NDP	1,5 %
DBN	0,8 %
Nepartinių	69,1 %

Pagal užsiėmimą:

Laisvų profesijų	12,5 %
Dirb. šeimos narių	3,5 %
Valdininkų	2,9 %
Tarnautojų	39,3 %
Darbininkų	41,8 %

Paklausti apie jų ateities planus, 77,1 % pabėgėlių pareiškė norą išvykti į Vakarų Vokietiją, 17,7 % norėjo likti Berlyne, 21,6 % norėjo įsikurti vidutiniuose V. Vokietijos miestuose, 12,6 % - kaimuose, gi 39,1 % nepareiškė jokio aiškesnio nusistatymo apsigyvenimo reikalui.

19,2 % pasisakė už emigraciją. Jų tarpe buvo nuo 18 iki 30 metų amžiaus asmenų 42,9 %. Tačiau ir vyresnio, kaip 30 ar 45 metų amžiaus asmenys buvo palankiai nusistatę emigracijos atžvilgiu, net ir tarp 45 ir 60 metų amžiaus žmonių buvo 17,4 % norinčių išemigruoti. Emigracijai pageidaujami kraštai pirmoje eilėje buvo Kanada, toliau Australija ir USA. Iš Europos kraštų - daugiausia Norvegija ir Francūzija.

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

Iš Lietuvos sugrįžęs vyresnio amžiaus vokiečių pasakoja, kad 1950 m. jis turėjęs Lietuvoje šturpų nuotyki, kurio iki savo gyvenimo galo neužmiršias.

Jo gyventoje apylinkėje sovietų kariuomenė vykdė manevrus. Vieną dieną miške pasigirdo šūvių tratėjimas ir tuo pačiu metu sodyboje, kur jis gyveno, lyg iš žemės išdygo sovietų automobili Vokietis ėjęs į tvirtus pažiūrėti gyvulių ir staiga pajutęs, kad kažkas iš užpakalio pagriebė jį už pakarpos. Tai buvę rusai, kurie šaukdami klausė jį, ar jis yra partizanas. Nors jis aiškino, ir kaip išmanydamas atsikalbinėjo, rusai surišę jam abi rankas užpakalyje ir, grasindami sušaudysią, nuvarė jį į kolchozą, kur iki vakaro paliko surišta stovėti.

Vakarop rusai nuvedė jį į vieną pievutę, kur gulėjo 9 partizanų lavonai. Jie buvę labai kruvini ir sužaloti, jam atrodė, kad į juos buvo daug kartų iš kulkosvydžio pataikyta. Netrukus priveždavęs ūkininko vežimas, į kurią jam buvo liepta tuos 9 lavonus sukrauti. Jis ėmęs juos vieną po kito nešti vežiman. Jo drabužiai nuo kruvinių lavonų persisunkė krauju. Vėliau jis viršutinius drabužius išskalbęs, bet baltinius su krauju dėmėmis palikęs ir norėjęs atgabenti juos Vokietijon ir čia parodyti žmonėms lietuvių partizanų kraują. Bet jo šeimininkė tuos baltinius pastebėjusi ir išmetusi.

Sukrovus visus lavonus į vežimą, kartu su juo, kareivių lydintas, jis turėjęs eiti į artimiausią miestelį ir čia vakare jie atvykę milicijos būstinėn. Bet milicija nenorėjusi partizanų lavonų priimti ir kareiviams priekaištavusi, kam jie juos atgabena, - jie turėję likti ten, kur buvo žuvę.

Po to milicija ėmusi jį tardyti ir klausinėti, kas nušovė partizanus. Jis atsakęs, kad nežinąs, nes manęs, jog, jei pasakys, kad tai padarė sovietų kareiviai, milicija būtų jį nušovusi. Paskui jis buvęs išgabentas kitur, jo šeimininkė jieskojusi jo ir, pagaliau, po 9 dienų buvęs paleistas ir grįžęs pas savo šeimininkus.

Jis pasakoja, kad išvykstant į Vokietiją, vokiečiai buvę ilgai tardomi ir tyrinėjami. Buvę ypatingai žiūrima, ar nėra kuris kilęs iš Klaipėdos krašto ir, jei tokį susekdavo, išimdavo iš transporto. Tardymo metu reikėjo nurodyti du liudininkus ir čia pat laukti, kol jie atvyks, kad tardomasis nemėgintų su liudininkais susitarti. Prieš įlipant į traukinį, visi buvę labai griežtai iškrėsti, visas kišenes reikėjo išversti ir parodyti ryšulius. Atėmė ir pinigus, kai kurie karininkai išdavę kvitus. Taip pat ir nuotraukos buvo atimtos, net artimųjų giminių. Turėję net batus nusiauti. Jis buvęs gavęs iš savo šeimininko naminio milo kostiumą, kurią rusai taip pat norėję atimti. Bet jis nenusileidęs, ėmęs prašyti, verkęs ir šaukęs, kol rusai nusileido.

Prisimindamas Lietuvą, šis vokietis vis kartoja: "Man muss den Litauern Anerkennung geben, - wenn die uns nicht fressen gegeben hätten, dann würden wir alle krepieri". (Reikia lietuviams pripažinti, kad jei jie mūsų nebūtų šėrę, visi mes būtume galą gavę).

Latviai irgi elgetaujantiems vokiečiams duodavę lašinių ir drabužių, bet Lietuvoje buvę laisviau, milicija ne tokia griežta, gi Latvijoje vokiečiams į miestus įžengti buvę pavojinga.

